זאָגן וואָס ער איז אין זיי מקיים — בכל דרכיך דעהו [31].

אַזוי איז דאָס אויך אין לימוד התורה, וואָס ער לערנט מיט זיין שכל אנושי, דאַרף מען דאָ אויך האָבן די מעקה, ווי מען האָט גע־רעדט בארוכה, אַז עס דאַרף זיין דער שער הנו״ן, מחבר זיין די נקודא בהיכלא, ד. ה. אַז שטייענדיק אין השגה והבנה אין שכל האנושי, זאָל זיך אָנהערן די נקודת היהדות.

בכלל מיינט עס, אַז אין יעדער זאַך וואָס ער טוט, סיי בעסק גשמי ממש און סיי בלימוד התורה בשכלו האנושי, זאָל זיך הערן אין דעם די כוונה האלקית, וואָס דעמאָלט איז דאָס אַפילו בשעת מעשה גופא ניט קיין ירידה, נאָר אדרבה אַן עליי׳, ווייל דאָ גופא פירט זיך אויס דעם אויבערשטנס כוונה.

(משיחות ש״פ בלק, תשט״ז)

פרשת פנחס

א. אין היינטיקער סדרה ווערט דערציילט, אַז ווען עס איז פאַר־געקומען די מעשה זמרי, האָט מען ניט געוואוסט וואָס צו טאָן, כאָטש עס זיינען געווען דערביי משה ואלעזר * מיט די זקנים. האָט זיך דאַן אָנגע־רופן פנחס, וואָס ער איז געווען דער צעיר שבחבורה [1] (די גמרא [2] רעכנט אויס דעם סדר ווי משה האָט געלערנט תורה מיט אידן: צו ערשט האָט ער געלערנט מיט אהרן׳ען, דער־נאָך מיט אלעזר ואיתמר, דערנאָך מיט די שבעים זקנים, און דערנאָך מיט אַלע אידן, קומט דאָך אויס אַז פנחס האָט געלערנט צוזאַמען מיט אַלע אידן גלייך), אַז קנאים פוגעים בו. האָט מען אים געזאָגט, קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא [3] — דער לייענער פון בריוו, ער זאָל אויך זיין דער שליח.

די אָנווייזונג פון דעם איז:

עס זיינען פאַראַן עניגים וואָס גדו־לים שבדור שווייגן און זאָגן ניט וועגן דעם, איז דאָס ניט אַלעמאָל אַ ראי׳ אַז מען דאַרף גאָרניט טאָן, און מאַכן חשבונות און לומדות אויף אַרויסדרייען זיך פון דעם. מען דאַרף וויסן, אַז אויב ער זעט אַז ער קאָן טאָן אין דעם, דאַרף ער טאָן, און דאָס וואָס גרעסערע פון אים זאָגן גאָרנישט, איז דאָס אפשר כדי שיטול פנחס את הכהונה [4]. ד. ה. אַז דאָס איז זיין חלק וואָס ער דאַרף דאָס מברר זיין, און דורכדעם דוקא וועט ער צוקומען צו זיין שלימות.

אַזוי ווי אין גשמיות האָט דאָך יעדער איינער זיין חלק, ואין אדם נוגע בפרנסתו של חברו [5], אַזוי איז

31) משלי ג, ו.

*) כצ״ל גם בהוצאות שלפ״ז.

1) במדב״ר פ״כ, כה. תנחומא בלק, כא.

2) עירובין נד, ב.

3) סנהדרין פב, א.

4) במדבר רבה פרשה כ, כד.

5) על דרך אין אדם נוגע במוכן לחבירו — יומא לח, ב.

אויך, און נאָך מיט אַ כל שכן וקל וחומר, אין רוחניות, אַז יעדער איי־נער האָט זיין חלק אין תורה — דאָס איז וואָס מען זאָגט, ותן חלקנו בתורתך [6]), וואָס דאָס מיינט ניט נאָר אין פאַרשטיין תורה, נאָר אויך אין מחדש זיין, ווי די גמרא דערציילט אין מנחות [7]) אַז רבי עקיבא האָט געזאָגט אַ דבר הלכה וואָס אַפילו משה רבינו האָט ניט גע־וואוסט פון דעם —

און אין קיום המצוות, וואָס יע־דער איינער דאַרף אויפטאָן, ואין אחד נוגע בפרנסתו של חברו. דאָס וואָס עס שטייט [8]), זכה נוטל חלקו וחלק חברו, דאָס רעדט זיך וועגן גן עדן, וואָס דאָס איז שכר המצוות, אָבער די מצוה אַליין וואָס איז הע־כער פון איר שכר, אין דעם האָט יעדער איינער זיין חלק. ובמילא קאָן זיין אַז דאָס וואָס קיינער טוט עס ניט, איז עס ווילע דאָס איז זיין ענין וואָס ער דאַרף אים אָפּטאָן.

ב. אויף פנחס'ן שטייט [9]): פנחס זה אלי'. פרעגט מען אויף דעם די קשיא, פריער איז דאָך געווען פנחס און דערנאָך אלי', האָט דאָך גע־דאַרפט שטיין, אלי' זה פנחס? איז דער תירוץ אויף דעם, לויט דעם וואָס עס שטייט אין זוהר [10]), אַז אלי' איז געווען נאָך פרי־ער, נאָר דאַן איז ער ניט געווען קיין ילוד אשה, וואָס איז געבאָרן געוואָרן פון אַ פאָטער און מוטער, נאָר אַ מלאך, און דעריבער זאָגט ער פנחס זה אלי'.

אין עבודה איז דאָס:

מען האָט דאָך פריער געזאָגט, אַז מען מאָנט ביי יעדער איינעם, ניט קוקן אויף קיינעם, און אַז ענין הבא לידו דאַרף ער נעמען און אָפּטאָן. פרעגט מען: וואו נעמט מען כוח אויף דעם? איז אויף דעם זאָגט מען פנחס זה אלי', וויבאַלד אַז דער אויי־בערשטער האָט אים מזמין געווען אַן ענין וואָס ער דאַרף אים טאָן במסירת נפש, גיט מען אים כחות אויף דעם, און עס קאָן געמאָלט זיין אַז אין אים גייט אַריין אַ ניצוץ פון אַזאַ וואָס איז ניט קיין ילוד אשה.

ג. די הוראה פון דעם איז אונ־זער דור צו אַלע יונגע לייט איז, אַז זיי דאַרפן ניט מאַכן קיין חש־בונות, אַז דער קאָן טאָן און יענער קאָן טאָן, נאָר יעדער זאַך וואָס קומט צו זייער האַנט, דאַרפן זיי וויסן אַז דאָס איז זייער חלק, און זיי האָבן כחות אויף דעם, און זיי דאַרפן דאָס טאָן מיט מסירת נפש.

און מסירת נפש איז ווי דער רבי האָט געזאָגט: מסירת נפש מיינט ניט אַרופגיין אויף אַ דאַך און אַראָפּ־וואַרפן זיך, ח"ו. מסירת נפש דאַרף זיין אָן רעש און אָן טומל, וואָרום לא ברעש הוי' [11]). עס דאַרף זיין מסירת נפש אין אַלע פעולות פון טאָג־טעג־לעכן לעבן, אוטם אזנו וגו' ועוצם עיניו [12]). אַפילו אין תורה דאַרף אויך

6) אבות פרק ה משנה כ.
7) כט, ב.
8) חגיגה טו, א.
9) תרגום יונתן וארא ו, יח. ילקוט שמעוני אָנפאַנג פנחס. זהר חלק ב קצ, סע"ב. רלב"ג מלכים א יז, א.
10) חלק א מו, ב. עיין שם בהגהות דרך אמת ועוד.
11) מלכים א יט, יא.
12) ישעי' לג, טו. און זע קונטרס העבודה פרק ב.

זיין מסירת נפש, אַז ער זאָל ניט נעמען תורה צו זיך נאָר נעמען זיך צו דער תורה. און אַז מען וויל מיט אַן אמת, וועט מען אויספירן.

און בשעת מען גייט מיטן מסירת נפש פון פנחס'ן, איז אויך — פנחס זה אלי', וואָס ער וועט מבשר זיין די גאולה[13], ד. ה. אַז די גאַנצע עבודה פון איצטער, איז אַ הכנה צו משיח'ן, אויף מאַכן די וועלט אַ מקדש לו יתברך.

(משיחת י"ב תמוז, תשי"ד)

ד. אין היינטיקער סדרה ווערט דערציילט די מעשה מיט פנחס'ן וואָס ער האָט מקנא געווען קנאת ה' צבאות. בכלל איז דאָך אי אפשר לבית המד־רש בלא חידוש[14]. דאָס איז אין תורה שבעל פה; תורה שבכתב, וואָס פון אַן אות לערנט מען אָפּ גאַנצע הל־כות, איז דאָך מכל שכן אַז אַ גאַנצער ספור המעשה, אַזוי ווי דער ספור פון פנחס'ן, איז אין דעם פאַראַן אַ חידוש.

וואָס איז דער חידוש אין דעם ספור? דער דין פון הלכה ואין מורין כן[15], און קנאין פוגעין בו[16]. דאָס הייסט אַז עס זיינען פאַראַן אַזעלכע זאַכן וואָס בשעת מען קומט צו בית דין פרעגן וואָס צו טאָן, וועלן זיי ענטפערן אויף ניט, ווילע אַזוי שטייט אין שלחן ערוך. פונדעסטוועגן איז אין דעם זעלבן שלחן ערוך שטייט אַז קנאים פוגעים בו, ד. ה. אַז בשעת ער קומט ניט צו בית דין נאָר ער טוט אַליין ווי ער איז מרגיש מצד פנימיות נפשו, האָט ער געטאָן ווי על פי דין איז (הלכה ואין מורין כן) און ער האָט מכוון געווען צו דעם רצון העליון.

אַזוי, אַלע מאָל, דאַרף מען יעדער זאַך פרעגן ביי בית דין. אָבער בשעת עס האַנדלט זיך וועגן קנאת ה' צבאות, איז דאָס על דרך ווי עס שטייט[17], אַז דער וואָס פרעגט אויף ענינים פון פקוח נפשות איז ער שופך דמים. דער ענין האָט אים געדאַרפט דערנעמען אויף אַזוי פיל אַז ער זאָל דאָס אַליין אָפּטאָן, ניט פרעגנדיק ביי בית דין. אַזוי איז אויך ווען עס איז קנאת ה', און דער ענין דערנעמט אים אין פנימיות נפשו, דאַן גייט ער ניט פרעגן ביי בית דין; דאַן דאַרף מען ניט וועלן גיין דוקא אויף אַן אייזערנער בריק, און גאַרנישט טאָן אַן בית דין — ווייַלע עס איז אַ שאָד יעדע מינוט, און נאָך מערער, אַפילו ווען מען ווייס אַז בית דין וועט פסק'נען אויף ניט, איז קנאים פוגעים בו, און דאָס איז ווי דער רצון העליון, ווילע קנאים פוגעים בו איז אַ דין אין שלחן ערוך.

די הסברה אין דעם איז:

אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות[18], וואָרום אַ איד מצד עצמו — איז ווי דער אַלטער רבי האָט געזאָגט: אַ איד ניט ער וויל און ניט ער קען זיין אַ נפרד פון אלקות, נאָר מצד דעם רוח שטות, מצד דער בהמה וואָס אין אים, דער נפש הבהמית, מצד דעם קאָן ער טאָן מעשה בהמה.

13) תרגום יונתן וארא ו, יח.
14) חגיגה ג, א.
15) עירובין ז, א. ביצה כח, ב.
16) סנהדרין פב, א.
17) ירושלמי יומא פרק ח הלכה ה.
18) סוטה ג, א.

ובמילא בשעת ער ווערט נתעורר מיט אַ קנאות, ניט צוליב זיין כבוד און ניט צוליב כבוד בית אבא, נאָר קנא קנאתי להוי', און דער ענין דער־נעמט אים אַזויפיל אַז ער טראַכט אַפילו ניט צי ער איז עובר אַן עבירה דערמיט צי ניט, ווײַלע ער איז אינגאַנצן דורכגענומען מיט די קנאות להוי', במילא האָט ער זיך אַוועקגעלייגט אינגאַנצן אַן אַ זייט, איז בשעת דעם גוף ונפש הבהמית לייגט ער אַוועק אַן אַ זייט און עס בלייבט נאָר דער נפש האלקית וואָס איז שטענדיק באמנה אתו יתברך[19], וואָס מצד דעם קומט ביי אים די קנאות, איז דאָך וודאי אַז בשעת דער נפש הבהמית איז ניט מבלבל, וועט די נשמה מצד עצמה זיכער מכוון זיין צו דעם רצון העליון.

דערפאַר זעען מיר אַז דורך דעם וואָס פנחס האָט גע'הרג'ט זמרי'ן, איז ותעצר המגפה, ער האָט מציל געווען כמה אלפים מישראל פון אַן עון חמור ביותר, דער עון בעל פעור, וואָס עס שטייט אין מדרש[20] אַז דער עון פון בעל פעור איז שטענדיק מקטרג און משה רבינו נעמט אַראָפּ דעם קטרוג, וואָס אויף קיין עון גע־פינט מען דאָס ניט, און פנחס האָט מציל געווען די אידן פון דעם עון. דערפאַר האָט ער זוכה געווען אַז הנני נותן לו את בריתי שלום, דפנחס זה אלי' וואָס ער קומט אויף יעדער ברית מילה[21] און ער וועט קומען מבשר זיין די גאולה.

ה. איצטער איז דאָך אויך אַ זמן פון אַ מגיפה, ר"ל. ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט געזאָגט אַז דער אויי־בערשטער האָט אָנגעצונדן די גלות־ווענט[22], וואָס דאָס איז אַן ענין וואָס מען דאַרף ניט האָבן אויף דעם קיין ראיות און הסברות, נאָר מען זעט דאָס במוחש. מען זעט במוחש ווי כמה וכמה מישראל אין חוץ לארץ און אין ארץ הקדושה ת"ו ווערן פאַר־לאָרן פון אידישקייט, זיי גייען אויף אַ קרומען וועג וואָס דאָס פירט זיי אַז זיי זאָלן ווערן חס ושלום מנגדים על הוי' ועל תורתו, איז אין אַזאַ צייט, אַ צייט פון אַ שריפה, אַ צייט וואָס אַ אידישער אינגעלע אָדער אַ אידישע מיידעלע קאָנען ווערן חס ושלום פאַרלאָרן פון אידישקייט, אין אַזאַ צייט דאַרף מען ניט גיין צו בית דין און נאָכקוקן אין ספרים צי ער מעג מבטל זיין אַ שעה לער־נען צוליב דעם צי ניט, און נאָך אַזעלכע שאלות, וואָרום עס איז אַ סכנה יעדער מינוט אָפּצולייגן, — מען דאַרף טאָן.

אין אַזאַ צייט דאַרף יעדער איד אָנצינדן די קנאות שבנפשו, וואָס דאָס קאָן מען דורך פנימיות התורה, און אַרויסגיין פון די אייגענע ד' אמות און גיין צו אידן און ריידן מיט זיי בדרכי נועם און מיט רגש־דיקע ווערטער — מען דאַרף ניט אויס'טענה'ן זיך מיט זיי מיט שכלי־דיקע ויכוחים, וואָרום בשעת אַ שרי־פה איז ניטאָ די צייט אויף דעם, און בכלל — ווען עס האַנדלט זיך וועגן פקוח נפשות נעמט מען ניט יענעם מיט שכל. מען דאַרף ריידן

---

19) תניא פרק כד.

20) תוספות סוטה ענדע פרק א. פרקי דרבי אליעזר ענדע פרק מה. ועוד.

21) פרקי דרבי אליעזר פרק כט. אבודרהם הלכות ברית מילה.

22) היום יום עמוד 12.

מיט רגש — נשמה־ווערטער — וואָס דערמיט ווערט מען אָנצינדן דעם פייער וואָס ביי זיי, רשפי׳ רשפי אש שלהבת י־ה [23]), און עס ווערט זיין ותעצר המגפה.

און דאַן איז מען זוכה אַז פנחס זה אלי׳, וואָס ער ווערט קומען לפני יום הגדול והנורא, והשיב לב אָבות על בנים וגו׳ [24]), און ער ווערט מבשר זיין די גאולה על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

(משיחת י״ב תמוז, תשי״ג)

ו. איינער פון די חדושי ענינים אין פ׳ פנחס, איז דער סדר הנחלה.

דער ענין הקרבנות, אַזוי אויך דער ענין פון ציילן די אידן, איז פאַראַן אויך אין אַנדערע פרשיות ובאַרוכה, אָבער דער סדר הנחלה בכלל און סדר נחלת ארץ ישראל בפרט, איז מבואר אין פרשת פנחס.

דער סדר הנחלה פון ארץ ישראל איז געווען על פי גורל, אַך בגורל יחלק את הארץ. אין גמרא און מדרש [25]) איז מבואר, אַז עס איז געווען על פי גורל און אויך על פי אורים ותומים.

אין פלוג דאַרף מען פאַרשטיין, וויבאַלד אַז דער סדר חלוקת ארץ ישראל אין גשמיות איז ווילע אַזוי איז דער סדר חלוקת ארץ ישראל אין רוחניות, דאָס מיינט אַז דער סדר החלוקה אין עבודה [26]) איז על פי גורל, איז ניט פאַרשטאַנדיק: דער סדר אין עבודה דאַרף דאָך זיין על פי שכל, און ניט על פי גורל וואָס דאָס איז למעלה מטעם ודעת?

אמת טאַקע אַז דער יסוד העבודה איז קבלת עול דוקא, דאָס איז דאָך בלויז דער יסוד העבודה, אָבער דער אָנהויב העבודה, ווען ער דאַרף פאַנאַנדערקלייבן ווי צו טאָן, וואָס מען מעג און וואָס מען טאָר ניט, דאַרף דאָך דאָס זיין על פי תורה דוקא, וואָס דאָס מוז זיין מיט שכל און השגה, איז פאַרוואָס זאָגט מען אַז די חלוקה, ד. ה. דער פאַנאַנדערקלייבן און פאַנאַנדערטיילן עניני עבודתו ועשיותיו, איז על פי גורל?

נאָך מער איז ניט פאַרשטאַנדיק, וואָס ער זאָגט אַך בגורל יחלק את הארץ, וואָס אַך איז אַ מיעוט, ד. ה. אַז די חלוקה דאַרף זיין נאָר על פי גורל, ולכאורה דאַרף עס זיין נאָר על פי טעם ודעת?

ז. אין אַ מאמר פון רבי׳ן דעם צמח צדק [27]), אַזוי אויך אין מאמרים פון שפּעטערדיקע רביים, רעדט זיך וועגן דעם ענין „אַך בגורל יחלק את הארץ" בנפש ובעבודה. און לויט דעם ביאור דאָרט איז פאַרענטפערט אויך די אויבנדערמאָנטע קשיא:

גורל איז למעלה מטעם ודעת, און חלוקת הארץ מוז זיין נאָר על פי גורל, ווילע די חלוקה קומט פון אַן ענין שלמעלה מטעם ודעת.

והביאור בזה, ובהקדמה:

הגם אַז יעדער איד איז מחויב אין אַלע מצוות, פונדעסטוועגן זיינען פאַר־

---

23) שיר השירים ח, ו.

24) מלאכי ג כג־כד.

25) בבא בתרא קכב, א. במדבר רבה אויפן פסוק (פנחס כו, נה).

26) זע תורה אור אָנפאַנג פרשה וישב. תורת חיים דאָרט.

27) זע ד״ה אך בגורל — אוה״ת פינחס ע׳ א׳נט. ספר תרכ״ו. דשנת תרמ״ו.

ראָן ביי יעדער אידן ענינים מיוחדים וואָס זיינען שייך צו אים בפרט.

אַזוי ווי ער דערקלערט אין תניא, אין אגרת הקדש[28], דעם ענין וואָס מיר געפינען ביי כמה תנאים ואמוראים, אַז זיינען געווען זהיר טפי (מער) אין געוויסע מצוות. זיי זיינען געווען זהיר אין אַלע מצוות, אָבער אין געוויסע ענינים זיינען זיי געווען זהיר טפי, ווײַלע די ענינים זיינען געווען שייך צו זיי בפרט, און דורך די ענינים, איז געווען אויך די המשכה און עלי׳ פון די איבעריקע מצוות זייערע.

די שייכות פון יעדן איינעם מיט זיינע ספּעציעלע ענינים, איז ניט קיין ענין פון טעם ודעת, וואָס ער פילט מיט זיין שכל אַז ער האָט אַ שייכות ספּעציעל צו די ענינים, נאָר דאָס איז אַן ענין פון למעלה מטעם ודעת, וואָס דאָס איז דער ענין פון גורל.

ח. דערפאַר, ווען איינער זעט אַז אויף אַ געוויסער מצוה האָט ער העלמות והסתרים ביותר, איז דאָס אַ ראי׳[29] אַז די מצוה האָט צו אים מערער אַ שייכות. פון דעם גופא וואָס מען שטעלט זיך אַזוי אַנטקעגן, איז אַ ראי׳ אַז דאָס איז אים מערער נוגע.

אויב אַפילו ער זעט אינגאַנצן ניט מיט זיין שכל די שייכות וואָס ער האָט צו דעם ענין, אדרבה, ער זעט גאָר אַז די מצוה קומט אים אָן שווערער פון אַנדערע, אָדער אַז אין אַט דעם מקצוע בתורה האָט ער ניט קיין געשמאַק און הצלחה — פונדעסטוועגן איז דער ענין, זיין ענין מיוחד וואָס איז שייך צו אים בפרט, און דורך דעם וועט זיין אַן עלי׳ אין זיין כללות התורה ומצוות, און דערפאַר שטעלט זיך דער יצר הרע אַזוי שטאַרק אַנטקעגן, ווײַלע דער ענין איז אים נוגע ביותר.

ובמילא דאַרף ער ניט אָפּלאָזן דעם ענין און נעמען זיך צו אַנדערע ענינים, נאָר אדרבה משתדל זיין זיך און טאָן דוקא דעם ענין, ווײַלע דאָס איז אים נוגע ביותר. און דאָס גופא וואָס ער פאַרשטייט ניט די שייכות, און זעט ניט ווי דאָס איז אים נוגע, דאָס איז איינע פון די העלמות והסתרים.

ט. דערמיט וועט מען פאַרשטיין וואָס עס שטייט, אך בגורל יחלק את הארץ, וואָס גורל איז למעלה מטעם ודעת.

אין ארץ ישראל זיינען געווען פאַרשידענע חלקים, הר, שפלה ועמק, שדה לבן, שדה פרדס[30] א. א. וו. די חלוקה וואָס איז געווען, אַז דער האָט געהאַט בהר, דער האָט געהאַט בשפלה ועמק, דער האָט געהאַט שדה הפרדס און דער שדה הלבן, איז דאָס געווען לויט דער שייכות הפרטית פון יעדערן אין ארץ ישראל הרוחנית, וואָס דערפאַר איז אַראָפּגעקומען די חלוקה באופן כזה אין ארץ ישראל הגשמית.

און דאָס איז וואָס אך בגורל יחלק את הארץ, ווײַלע די שייכות פון יעדערן צו זיין חלק, איז ניט קיין שייכות על פי טעם ודעת, נאָר דאָס

---

28) סימן ז. זע אויך הקדמת הרח״ו לשער ההקדמות (געדרוקט אויך בסוף קונטרס עץ החיים עמוד 73 בסופו). ספר השיחות קיץ הש״ת עמוד 22.

29) זע קונטרס העבודה ענדע פרק ואו.

30) זע בבא בתרא קכב, א. ומבואר בסה״מ תרכ״ו ע׳ רה (בהוצאת תשמ״ט ע׳ קעז ואילך).

איז אַן ענין פון למעלה מטעם ודעת, וואָס דוגמתו למטה איז דער ענין פון גורל.

י. וויבאַלד אַז מען האָט דאָס אונז דערציילט, און תורה איז אייביק פאַר יעדער צייט און יעדער אָרט, איז דער ענין נוגע אונז ביחוד.

יעדער איינער האָט אַן ענין מיוחד וואָס איז שייך צו אים בפרט, און ניט קוקנדיק אויף די העלמות והסתרים וואָס ער האָט אין דעם ענין, יאדרבה, כנ"ל, וויבאַלד ער זעט אַז אין דעם שטעלט זיך דער יצר הרע, די וועלט, גאָר שטאַרק אַנטקעגן, דאַרף ער זיך משתדל זיין מער און מער דאָס צו טאָן, ווילע דער ענין איז שייך צו אים ביחוד און דורך דעם ענין וועט זיין אַ המשכה ועלי' אויך אין זיינע איבעריקע ענינים.

(משיחת ט"ז תמוז, תשי"ב)

פרשת מטות ומסעי

א. עס שטייט אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים, מסעי לשון רבים, ד. ה. אַז עס זיינען געווען אַ סך מסעות דורך וועלכע די אידן זיינען אַרויס פון מצרים. איז באַוואוסט אויף דעם די קשיא, די אידן זיינען דאָך אַרויס פון מצרים מער ניט ווי מיט איין מסע, דער מסע פון רעמסס קיין סוכות (די איבעריקע מסעות זיינען דאָך געווען שוין נאָך דעם ווי די אידן זיינען אַרויס פון מצרים), היינט פאַרוואָס שטייט מסעי לשון רבים?

אויך דאַרף מען פאַרשטיין דעם ענין פון די מ"ב מסעות וועלכע זיינען געווען זינט די אידן זיינען אַרויס פון מצרים ביז זיי זיינען געקומען קיין ארץ ישראל, ארץ טובה ורחבה. וואָרום באַלד מיטן ערשטן מסע, ווי זיי זיינען נאָר אַרויס פון מצרים, לשון מצרים וגבולים, איז דאָס דאָך שוין מרחב. ווי מען גייט נאָר אַרויס פון מיצר געפינט מען זיך במילא במקום המרחב — היינט וואָס גיט צו דער ענין פון די מ"ב מסעות אין דער זאַך פון מרחב?

נאָר דער ענין אין דעם איז, אַז אין מצרים ומרחב זיינען פאַראַן כמה וכמה מדריגות; דאָס וואָס לגבי אַ נידעריקערער מדריגה הייסט מרחב, איז לגבי אַ העכערער מדריגה הייסט עס נאָך מצרים, ביז מען קומט צו צום אמת'ן מרחב, צום לעצטן מסע, על ירדן יריחו, וואָס דאָס גייט אויף משיח'ן דמורח ודאין [1]. ביז דעמאָלט, איז הגם אַז לגבי נידעריקער איז דאָס אַן ענין פון מרחב, אָבער לגבי העכער איז דאָס מצרים.

און דאָס איז דער ענין פון די מ"ב מסעות וועלכע זיינען געווען פון מצרים, ביז ארץ טובה ורחבה. מיטן ערשטן מסע, איז הגם אַז מען איז שוין אַרויס פון מצרים און אַריין — במילא — אין מרחב, איז אָבער לגבי אַ העכערער מדריגה איז דאָס

1) סנהדרין צג, ב. לקוטי תורה במדבר פה, ג.